

ZET DIE 1

TOS en de relatie met Dyslexie.....Deel 2

In het eerste deel van mijn blog over TOS in relatie tot Dyslexie heb ik besproken wat een taalontwikkelingsstoornis (TOS) is. Tevens heb ik in het eerste deel aangegeven wat de relatie is tussen dyslexie en de taalontwikkeling, met name hoe deze zich ontwikkelen op school en hoe deze met name op school in relatie staan tot elkaar.

Een volgende vraag die ik aan de orde wil stellen is: hoe komt het dat wij wel de dyslexie problematiek signaleren en over het algemeen m.b.t. deze problematiek tijdig doorverwijzen en de spraaktaalproblemen vaak niet of niet tijdig herkennen?

Herkennen wij in het onderwijs een echt over het algemeen een dyslexie op tijd? Hoe komt het dat veel leerlingen in het VO starten en dyslexie blijken te hebben? Soms lijkt de technische leesvaardigheid zich zonder problemen te ontwikkelen, maar ontstaan er later problemen door een beperkte (lees)woordenschat of onvoldoende grammaticale kennis. Sommige kinderen kunnen zich op de basisschool redden met een enorme motivatie en ezelsbruggetjes, maar eenmaal in het VO struikelen deze kinderen. Dit heeft te maken met de grote hoeveelheden teksten die ze te verwerken krijgen, het aanbod van de vreemde talen, het maken van aantekeningen en tegelijkertijd luisteren en met het feit dat er meer talige opdrachten zijn.

Is het niet zo dat we met het doorverwijzen van kinderen met een vermoeden van dyslexie ook eigenlijk in groep 4 te laat zijn? Is het niet zo dat kinderen dan al vaak teleurgesteld zijn in het verloop van hun leesontwikkeling en faalangst opbouwen of een negatief zelfbeeld? Is het niet zo dat veel van deze kinderen dan groep 3 over moeten doen en dit als disfunctioneren ervaren? Wordt het echt op tijd gesignaleerd of worden we door allerlei regels van toetsen en testen en vergoedingen niet gedwongen tot te laat handelen?

Om in aanmerking te komen voor een dyslexie verklaring moet je een bepaalde periode E scores halen ondanks alle hulp. Kan je dan geen dyslexie hebben met C scores of D scores? Dyslexie betekent dat iemand ernstige en hardnekkige problemen heeft bij de automatisering van lezen en/of de spelling van woorden. Daarnaast geven veel behandelaars aan dat het een op zich staand probleem moet zijn en mag er geen sprake zijn van een bijvoorbeeld 'onbehandelde' ADHD/ADD... en dat terwijl wij weten dat er over het algemeen sprake is van comorbiditeiten bij leer- en gedragsstoornissen. Hoe vaak is het een op zich staand probleem?

De Gezondheidsraad heeft voor het vaststellen van Dyslexie een werkdefinitie opgesteld:

- Er is sprake van een achterstand op het niveau van de onmiddellijke letter- en woordidentificatie.
- Er moet sprake zijn van informatieverwerkingsproblemen in de algemene zin. Dit uit zich bijvoorbeeld in moeite met het automatiseren van eenvoudige handelingen en geheugenproblemen
- De problemen moeten hardnekkig zijn ook na gerichte aandacht en begeleiding.

In de brochure van de SDN (Stichting Dyslexie Nederland) staat nog een andere omschrijving die interessant is in relatie tot TOS.

SDN heeft het over drie vormen van diagnose.

- De verklarende diagnose
- De onderkende diagnose
- De indicerende diagnose

Het kopje onder de verklarende diagnoses is interessant als wij de relatie tot TOS willen herkennen. Onder dit kopje wordt dyslexie verklaard vanuit verschillende stoornissen.

Dyslexie als specifieke leerstoornis

o.a. het gebruik van sub lexicale kennis bij lezen en spellen van onbekende woorden.

Dyslexie als specifieke taalstoornis

o.a. fonologische verwerking uitend in fonemisch bewustzijn, werkgeheugen en fonologische representaties.

Snelheid tot ophalen van taal en symboolkennis en de perceptie van spraakklanken

Dyslexie als specifieke stoornis in informatie verwerken

Het verwerken van talige informatie kan traag verlopen. De trage informatieverwerking kan een onderliggende oorzaak zijn

Dyslexie als specifieke stoornis in het functioneren van het brein

Een dictaat bij deze stoornis, beschreven door de SDN:

“Wat betreft de hersenschors zijn er aanwijzingen dat de gebieden die betrokken zijn bij de spraak/taalontwikkeling in de linkerhersenhelft (Wernicke en Broca), alsmede de connecties daartussen niet goed functioneren bij dyslectici” .

Dyslexie en erfelijkheid

Erfelijke aanleg is een risicofactor. Dit geldt overigens ook voor een spraak-taal stoornis.

Samenvattend...

In de definitie van de gezondheidsraad wordt gesproken over problemen met de informatie verwerking, wat zeker ook een onderliggend probleem van een Taalontwikkelingsstoornis (TOS) is. Daarnaast onderschrijft de SDN onder de verklarende diagnoses duidelijk de relatie met spraaktaal problemen en wordt dyslexie zelfs verklaard als specifieke taalstoornis.

Zouden wij dus deze kinderen niet eerder kunnen helpen?

Zouden wij deze problematiek met betrekking tot de taalontwikkeling niet eerder kunnen onderkennen?

Zouden wij deze kinderen die mogelijk door hun stoornis veel problemen zullen gaan ondervinden, niet een sterkere ondergrond kunnen meegeven voor succeservaringen in hun toekomstige schoolloopbaan? Is het niet zo dat pre teaching over het algemeen meer succeservaringen oplevert dan remedial teaching? In feite is dat wat je doet... het probleem handvatten geven bij eerdere onderkenning.

Dit betekent dat er meer kennis moet zijn over TOS. Wat signaleer je in de klas?

Wanneer en hoe verwijst je door?

Welke hulp kan er op school en er buiten worden geboden in een vroeg stadium?

Wanneer spreek je dan uiteindelijk over een dyslexie en wanneer over een

taalontwikkelingsstoornis? Dit is zeker niet eenvoudig. Mijn volgende blog zal over deze laatste punten gaan.

Veel kinderen met TOS laten een combinatie van problemen zien, dit geldt ook voor de kinderen met dyslexie.

Om bijtijds en adequaat te reageren op de hulpvraag van de leerlingen en de instructie behoeften, moet men in de klas weten welke signalen men moet herkennen met betrekking tot problemen op het gebied van taal en lezen. De signalen omtrent lees- en spellingproblemen worden in kaart gebracht aan de hand van protocollen en een LVS. Welke school neemt na groep 2 nog woordenschattoetsen af.....?

SMART onderwijs

